

Türk Sinemasında Aşık Veysel

Prof.Dr. Okan Ormanlı
Yeni Medya ve İletişim Bölümü

Başarılı ve ünlü sanatçıların yaşamları sinemada zaman zaman ele alınmaktadır. Bu bağlamda popüler bir sanat dalı olan sinemada biyografik türde filmler üretilmiştir. Bu çalışma kapsamında Aşık Veysel'in biyografisine kısaca yer verilecek ve daha sonra, onu ele alan *Karanlık Dünya* (1952), *Gönümdeki Köşk Olmasa* (2003) ve *Aşık* (2016) adlı filmlere değinilecektir.

Aşık Veysel (1894-1973) Türk edebiyatının önde gelen sanatçıları arasındadır. Küçük yaşlarda gözlerini kaybeden Veysel Şatıroğlu yaşadığı zorlukları aşabilmek için saz çalmaya başlamış ve çok sayıda şiir yazmıştır. Bulduğu ortamlarda yeteneğini gösterme imkanı bulmuş, gide-rek ustalaşmıştır.

Sanatçı 1930'da, Sivas'ta edebiyat öğretmeni olarak görev yapan yazar Ahmet Kutsi Tecer'le tanışmış, onun da teşviğiyle 1931 yılında "Aşıklar Bayramı"na katılmış ve gösterdiği başarıyla Aşık Veysel adını almıştır. 1933'te Cumhuriyet'in 10.yıl kutlamaları bağlamında, 16 satırlık 64 dizelik "Cumhuriyet Destanı"nı yazar. Destanı beğenen devlet yetkilileri şiiri Ankara'ya gönderir. Aşık Veysel şiirini bizzat Atatürk'ün huzuruna çıkararak okumak ister. Bu amaçla, kendi imkanlarıyla ve arkadaşıyla birlikte üç ayda Ankara'ya giderler. Ancak çeşitli nedenlerle Atatürk ile görüşemezler. Yerel gazetede haberleri çıkınca ilgi görürler ve üç gün boyunca gazetede haberleri çıkar. Yine de Atatürk'e ulaşamayınca geri dönme kararı alırlar. Aşık Veysel bu dönemde, deneyimlerinden yola çıkarak "Uzun İnce Bir Yoldayım" adlı eserini yazar ve besteler.

Atatürk'e Ağıt

Şair 1935 yılında İstanbul Radyosu'nda konser verir ve yayını dinleyen Atatürk onu makamına çağırır. Ancak radyodan ayrıldığı için Aşık Veysel'e ulaşamazlar ve sanatçının ikinci kez Atatürk'le tanışma ve konuşma imkanı ortadan kalkar. Aşık Veysel, Atatürk'ün vefatından sonra "Atatürk'e Ağıt" adlı eserini yazar ve besteler. Köy enstitülerinde öğretmenlik yapar, Tecer'in katkılarıyla ülke çapında tanınır ve çok sayıda öğrenci yetiştirir. Sanatçı, Türkçeyi düzgün ve yalın kullanımı, eserlerindeki duygu bütünlüğü ile Türk edebiyatının en önemli figürlerinden

den biri olur ve Aşık Edebiyatında üzerinde en çok çalışma yapılanların arasına girer.

Karanlık Dünya

Aşık Veysel üzerine ilk sinema filmi Metin Erksan tarafından 1952 yılında çekildi. Film, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nden mezun olan Metin Erksan'ın ilk filmiydi. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun senaryosunu yazdığı *Karanlık Dünya-Aşık Veysel'in Hayatı*'nda Aclan Sayılğan ve Ayfer Feray başrolleri paylaşıyordu. Dönemin sansür anlayışı nedeniyle filmin bazı sahneleri kesilmiş ve yönetmenin onayı alınmadan yeni sahneler eklenmiştir.

Film çeşitli sosyal medya platformlarında izlenebil-

mektedir. Yarı belgesel tarzındaki filmde Aşık Veysel

de rol almıştır. Profesyonel oyuncuların yanı sıra amatör oyuncular da dikkat çekmektedir. Gerçek mekanlarda çekilen film sanatçının yaşamını genel hatlarıyla ele almaktadır. Filmde kesilen bazı sahnelerin yerine propaganda amaçlı alakasız görüntüler yerleştirilmiş ve bu sahneler filme zarar vermiştir.

2003 yılında gösterime giren *Gönümdeki Köşk Olmasa* filminde dolaylı olarak Aşık Veysel ele alınmaktadır. Ana karakter Osman'ın çocukluğunda anne ve babasının Danimarka'ya gitmesi ve yalnız kalmasıyla hikaye başlamaktadır. Henüz 7 yaşında tek başına kalan Osman'ın yalnızlığını Aşık Veysel'in ruhunu taşıyan bir ozan paylaşır. Osman yıllar sonra Danimarka'ya gider ailesiyle yüzleşir ve eski günlerin muhasebesine girer. Danimarka, Türkiye ve İzlanda ortak yapımı olarak çekilmiştir. Yönetmen Elisabeth Rygaard filmdeki olayları, Türk kültürünün yansımalarını, kendisi üzerinde bıraktığı izleri, küçük bir çocuğun gözünden anlatmaktadır.

Aşık Veysel'i ele alan son filmlerden biri de *Aşık* (2016) adlı filmidir. Genç Veysel'in Aşık Veysel olma hikayesini konu edinen

filmin yönetmeni Bilal Babaoğlu'dur. Aşık Veysel'in torunu Yeliz Şatıroğlu'nun da rol aldığı filmin başrollerinde ise Meltem Miraloğlu, Emirhan Kartal, Uğur Aslan, Hülya Şen ve Ahmet Bilgin yer almaktadır. *Aşık*, *Karanlık Dünya* filmiyle benzerlik gösterse de sanatçının daha çok gençlik yıllarına yoğunlaşmaktadır. Ayrıca Aşık Veysel'in torunu Yeliz Şatıroğlu'nun kendi ba-

Resmi ya da özel kuruluşların Aşık Veysel-Cumhuriyet ve Atatürk'ün bilhassa bir arada ele alınarak işlendiği diziler ya da filmler üretmesi Cumhuriyetimizin 100. yılı kutlamaları bağlamında oldukça önem taşımaktadır.

baannesini canlandırması filmi farklı kılmaktadır. Aşık Veysel'i canlandıran Emirhan Kartal da gerçek yaşamında Türk Halk müziği sanatçısıdır. Filmdeki müzikleri hazırlayan Kartal, şarkıları da bizzat kendisi seslendirmiştir. Filme ait yorumlarda *Aşık*'ın aslında bir yol filmi olduğuna da vurgu yapılmaktadır. Veysel'in Aşık Veysel'e dönüşümü ele alınırken onu destekleyenlere de yer verilmektedir. Film aynı zamanda gözleri görmeyen bir insanın başarı öyküsüdür.

Aşık Veysel Yılı

2023 yılı Türkiye'de "Aşık Veysel Yılı" olarak kutlanmaktadır. Çeşitli yayın organlarında kendisine ve sanat yaşamına yer verilmektedir. 2023 aynı zamanda Cumhuriyetin 100.yılına denk gelmektedir. Bu bağlamda sinemada ya da televizyon ortamında Aşık Veysel'in, ona yakışır biçimde yeniden ele alınması gerekmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan üç eserde de Aşık Veysel'in, Cumhuriyet ve Atatürk adına gösterdiği çaba fazlaca öne çıkmamaktadır. Resmi ya da özel kuruluşların Aşık Veysel-Cumhuriyet ve Atatürk'ün bilhassa bir arada ele alınarak işlendiği diziler ya da filmler üretmesi Cumhuriyetimizin 100.yılı kutlamaları bağlamında oldukça önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Aşık (2016). <https://www.beyazperde.com/filmler/film-251275/>. Bakiler, Yavuz Bülent (1989). *Aşık Veysel*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
Çalışkan, Mehmet (2022). *Aşık Veysel, Atatürk'le Tanışma şansını kıl payı kaçırdı*, <https://www.haberturk.com/asik-veysel-ataturk-ile-tanisma-sansini-kil-payi-kacirdi-2846187>.
Gönümdeki Köşk Olmasa (2003). <https://www.beyazperde.com/filmler/film-187492/>.
Kaya, Doğan (2004). *Aşık Veysel*, Sivas: Sivas:Valiliği Yayınları.

